

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

[Præfatio.]

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

Lib. IIII. Distinctio. I.
Eiusdem Magistri Du-

RANDI DE SANCTO PORCIANO
Theologi doctissimi, in Quartum
librum Sententiarum.

PRÆFATIO.

EST Deus in celo reuelans mysteria. Quauis nomine mysterii insinuetur totius scripturæ materia generaliter, sicut dictum fuit in principio primi libri: Specialiter tamen materia quarti libri, quod patet sic. Est enim mysterium idem quod sacrum secretum quod occultum habet intelligentiam. Aliud quid autem est nobis occultum siue incognitum duplici de causa, scilicet propter aliquid interpositum, aut quia longè positum. Propter primum sacramenta dicuntur mysteria, quia gratiæ sacramentales proponuntur nobis interposito velamine rerum sensibilium. Propter secundum resurrectionis dicitur mysterium, quia longè posita, & ideo magis occultata: pertinet enim ad futurum statum. De his autem duobus, scilicet de sacramentis & gloria resurrectionis, agit Magister in quarto libro. Quatum ad primum est aduertendum quod sicut mundus sensibilis recipit influentiam à corporibus celestibus, maxime autè à septem stellis quæ planetæ dicuntur, sic corpus ecclesiæ militantis recipit influentiam vitæ spiritualis à Christo mediantibus septem sacramentis, & mysticè stellæ vocantur Apoc. primo ut sit verbum Christi loquentis ad Magistrum senten. Scribe mysterium septem stellarum quas vidisti in dextera mea. Et merito comparantur stellis propter tria: habent enim stellæ claritatem in aspectu, velocitatem in motu, virtuositatem in effectu. Sic & sacramenta in futura sunt propter nostram eruditionem, quo ad primum, propter nostram exercitationem, quo ad secundum, propter nostram iustificationem, quo ad tertium, quia etià eis munimur contra insidias diaboli, ideo figurantur per septem cornua agni, quia verò per eadem dirigitur in vitam spiritualem, figurantur per septem oculos agni, de quibus Apoc. 5. Vidi agnum stantem tanquam occisum habentem cornua septem, & oculos septem, sed quia omnia nobis proponuntur sub velamine rerum sensibilium, ideo figurantur per septem signacula libri quæ solus Christus agnus occisus dignus fuit aperire, ut præberet Gentibus ingressum in ecclesia per fidem mediatis sacramentis, Iudæis propter suam cecitatem & incredulitatem foris manentibus. Vnde Rom. 11. dicitur: Nolo vos ignorare fratres mei mysterium hoc ut non sitis vobis ipsi sapientes, quia cecitas ex parte contigit in Israel donec plenitudo Gentium intraret. De hoc autem mysterio agitur vsq. ad 43. dist. quarti libri. Quatum ad secundum sciendum est quod resurrectio finalis mysterium dicitur, vel sacrum secretum, quia nobis est occulta, eò quod longè posita: pertinet enim ad statum futuri seculi, ut dictum fuit. Hoc est mysterium, de quo Magister agit à 43. dist. vsque ad finem libri de quo dicitur Apoc. 10. quod angelus stans super terram & mare, iurauit per videntem in secula seculo rum quod tempus non erit amplius. Sed in diebus vocis septimi angeli cum aperit tuba canere consummabitur mysterium Dei illud, scilicet quod mortale hoc induet immortalitatem, & corruptibile hoc incorruptionem, quod erit in resurrectione beata, quam nobis, &c.

Sententia literæ Magistri sententiarum in generali & speciali valde ingeniosa & vtilis. Et primò primæ distinctionis libri quarti.

Samaritanus vulnerato approprians, &c. In præcedentibus libris Magister determinauit de rebus: in quarto vero libro determinat de signis sacramentalibus. Et diuidit totum liber principaliter in partes duas. In quarum prima determinat de sacramentis. In secunda de resurrectione & gloria resurgenti ad quam sacramenta perducent. Secunda pars incipit in principio. 43. dist. Postremò de conditione resurrectionis & modo resurgendi. Prima in duas. Primò determinat communiter de sacramentis, tam

Quæstio I.

287

ve. leg. quam nouæ. Secundo specialiter descendit ad sacramenta nouæ legis dist. 1. ibi. Iam ad sacramenta nouæ legis. Prima in duas. Quia primò ostendit differentiam inter sacramenta nouæ legis, & ve. leg. Secundo agit specialiter de sacramenta circumcisionis, quod inter sacramenta veteris legis magis cum sacramentis no. leg. comunicat. Secunda ibi. Fuit autè inter ista sacramenta. Prima est principalis lectio, & diuiditur in duas partes. Primò enim in proximo determinat seu præmittit intentionem in generali de sacramentis. Secundo de ipsis exequitur ibi, sacramentum est sacræ rei signum. Et ista diuiditur in partes quatuor. Primò inquit sacramenti definitionem. Secundo institutionem sacramentorum, causam, siue necessitatem. Tertio sacramenti integritatem. Quarto verò sacramentorum distinctionem. Secunda ibi, triplici ex causa instituta. Tertia ibi, duo autem sunt in quibus. Quarta ibi, Iam restat videre distinctionem inter, &c. Et hæc est diuisio & sententia lectionis in generali.

IN speciali autem sic procedit. Primò Magister proponit sub parabola Samaritani quod saluator humano generi per incarnationem appropinquans, sacramentale medicinam adhibuit, & cõtra peccati vulnera instituit sacramentorum remedia. Circa quæ sacramenta quatuor considerare intendit, scilicet sacramenti definitionem, institutionem, integritatem & distinctionem. Postea diffinit sacramentum, dicens quod est sacræ rei signum, quauis etiam possit dici sacramentum sacrum secretum, & sic potest accipi pro significato: intendit tamè Magister nunc de eo secundum quod est signum, diffinit & aliter sacramentum dicens, quod sacramentum est inuisibilis gratiæ visibilis forma. Ad declarationem autè primæ definitionis ostendit quid est signum dicens, quod est res quæ præter speciem quam se sibus ingerit facit aliud in cognitionem venire. Ad complementum etià huius diuiditur signum, quia quoddam est naturale, scilicet significans naturaliter, quoddam autem est datum, scilicet ex institutione repræsentans, & tale signum est sacramentum. Item signum datum aliud est quod gerit sui significati similitudinem, id est, illius cuius est signum. Aliud quod non gerit similitudinem sui significati. Aliud est signum & causa, & tale est sacramentum. Ex quibus omnibus habetur perfecta diffinitio sacramenti, scilicet quod est inuisibilis gratiæ visibilis forma, ut eius imaginem gerat & causa existat. Postea dicit quod triplex fuit ratio institutionis sacramentorum. Prima quidè humiliatio hominis qui per sacramenta rebus corporalibus quæ natura infra ipsum sunt subditur. Secunda est eruditio, quia de inuisibilibus per ea docemur. Tertia exercitatio, ut ociose & occupatio noxia vitentur. Vbi subdit quod quædam exercitatio valet ad bonum corporis, quædam ad bonum animæ, quædam ad vtriusque iuuamen ordinatur. Subditur etiam quod sine sacramentis poterat Deus hominem saluare, quia eis suam potentiam non alligauit, tamen ex dictis causis sacramenta instituit. Postea ponit integritatè sacramentorum dicens: quod sacramenta ex duobus constant, scilicet ex rebus & verbis. Vltimò distinguit sacramentum dicens quod quædam sunt vetera quæ significant & promittunt solum: quædam verò sunt noua quæ significant & causant, &c.

QUÆSTIO PRIMA.

Vtrum diffinitio sacramenti bene assignetur à doctoribus.

Tho. 3. q. 60. art. 2.

Circa dist. istam queritur quinque. Primum quid sit sacramentum. Et secundò de necessitate sacramentorum. Tertio in quibus consistit sacramentum. Quarto de efficacia sacramentorum no. leg. Quintò de efficacia sacramentorum vet. legis. Quantum ad primū videtur quod sacramentum non bene diffiniatur seu describatur, quia vnus rei debet esse vna diffinitio seu descriptio, sed de sacramento dantur plures diffinitiones seu descriptiones, ergo male.

Item prima descriptio quæ assignatur de sacramento est, quod sacramentum est sacræ rei signum, nec videtur esse conueniens, quia serpens aeneus de quo habetur Num. 21. & imagines Christi crucifixi, beatæ virginis & sanctorum, sunt signa sacræ rei vel sacramentorum rerum, & tamen non dicuntur sacramenta, ergo illa non est bona diffinitio seu descriptio sacramenti: cum descriptio vel diffinitio debeat esse conuertibilis cum diffinitio seu descripto.

3 Item